

SIIKAJOKI

Kohteen nimi:

Hepokaara

MJ-rekisteritunnus:

Määrittely:

- a) Maa-/pyyntikuoppa
b) Kvartsilöytöpaikka

Peruskartta:

2441 11 Relletti

ETRS-TM35FIN –tasokoordinaatit
Koordinaatit (YKJ):

- a) N 7175365, E 394890
a) p = 7178370, i = 3395020, z = n. 52

ETRS-TM35FIN –tasokoordinaatit
Koordinaatit (YKJ):

- b) N 7175347, E 394714
b) p = 7178352, i = 3394844, z = n. 52,5

Kohde sijaitsee Siikajoen kirkosta noin 17 km etelään Oulu – Raahen maantien ja Siikajoen ja Raahen (ent. Pattijoki) kunnanrajan risteämiskohdasta 2,7 km itäkaakkoon. Hepokaara on itäosaltaan pelloksi raivattujen soiden keskellä oleva jokseenkin itä-länsisuuntainen hiekkakaarto. Kaarron itäpää on hakattu ja äestetty kymmenkunta vuotta sitten. Kaarron itäpäähän johtaa tie pohjoiselta maantieltä, kaarron selän pohjoislaitaa kulkee metsätie noin 400 metriä, minkä jälkeen tie kääntyy ja muuttuu eteläisille pelloille johtavaksi ajouraksi. Tien mutkan kohdalla on pieni ala hakkaamatonta aluetta. Hiekkakaarron leveys vaihtelee, tarkastetulla alueella se oli leveimmillään tien länsipuolisella osuudella, missä hiekkakaarto myös aaltoili voimakkaammin.

Kohdassa missä tie laskee kaarroilta eteläpuoleiselle Alhonnevan pellolle on kaarron pohjoisreunalla pieni mökki. Mökin itäpuolella lähellä kaarron pohjoisreunaa, n. 12 metriä metsätien pohjoispuolella on yksittäinen maakuoppa loivasti pohjoiseen laskevassa maastonkohdassa pienen hakkaamattoman metsikön länsirajalla (kartan musta iso pallo). Kuopan ala on noin 3 x 4 metriä ja syvyys 50–70 cm. Suppilomaisen kuopan ympärillä olleeseen heikkoon valliin tehty koepisto paljasti selvän huuhtoutumiskerroksen. Kuopassa ei tuntunut olevan kiviä, joten kyseessä on ilmeisesti pyyntikuoppa, mihin myös sen maastollinen sijainti viittaa. Kuoppaketjun voi arvella luonnollisimmin jatkuneen paremminkin kapeammalle kaarron osalle eli kohti itää kuin kohti länttä, missä kaarto levenee ja muuttuu selvästi polveilevemmäksi. Useampia kuoppia kaarroilta ei kuitenkaan onnistuttu löytämään. On mahdollista, että muut kuopat ovat peittyneet tehtäessä kaarron itäosan pohjoislaitaa kulkevaa tietä.

Kuopasta noin 180 metriä länteen havaittiin yksittäinen kvartsi-iskos, joka sijaitsi länsipuolisesta pystyyn jätettyjen nuorten mäntyjen ryhmästä noin 20 metriä koilliseen (paikoilleen jätetyille iskokselle mitattu gps-sijainti vaikuttaisi kartalla olevan hieman liikaa pohjoisessa). Sen läheisyydestä ei tavattu mitään asuinpaikasta kertovaa, kuten likaantunutta maata tai palanutta kiveä saati enempiä löytöjä. Huolimatta kohtuullisen hyvistä havaintomahdollisuuksista, ei äestysurista löydetty yksiselitteisiä merkkejä pysyvämmästä asuinpaikasta.

Kaarroilta tavattiin myös kolme puolenkymmenen tai useamman palaneen kiven keskittymää: 1) kaarron kapeasta itäosasta kohdasta N 7175388 E 395042 (7178393/3395172 YKJ), 2) kaarron leveän osan etelälaidalta kvartsilöytökohdan tasalta kohdasta N 7175280 E 394716 (7178285/3394846 YKJ) sekä 3) kvartsilöytökohdan länsipuolelta kohdasta N 7175335 E 394646 (7178340/3394776 YKJ). Äestyksessä paikalleen jääneiden kivien todettiin olevan joko selvästi huuhtoutumiskerroksessa tai heti sen alapuolella, joten aivan tuoreita nämä liesikohdat eivät ole. Liesien yhteydestä ei tavattu hiiltä, ei palanutta luuta, eikä selviä värjäymiä tai likaantumia. Kyseessä lienevät lyhytaikaisen oleskelun yhteydessä syntyneet jäljet, joita ei voi pitää varsinaisen asuinpaikan merkkeinä. Liedet ja kvartsilöytökohta on merkitty kartalle pienillä renkailla.

Alueelta tavattu maakuoppa on maannoksensa perusteella esihistoriallinen pyyntikuoppa ja se osoittaa, että pitkät hiekkakaarrot ovat olleet kuoppapyynnille otollisia maastonkohtia. Tulenpidosta kertovat jäljet voivat olla hyvinkin eri-ikäisiä: tämännäiset hiekkakaarrot ovat olleet luontaisia kulkureittejä ja pysähdyspaikkoja. Paikalta tavattu kvartsi osoittaa, että Hepokaarto on ollut tuttu esihistoriallisenkin ajan kulkijoille. Asuinpaikkajäljet jäivät kuitenkin niin epämääräisiksi ja hajanaisiksi, että varsinaista asuinpaikkaa alueelta ei voida osoittaa.

Kohde tarkastettu 14.6.2012 Navettakankaan tuulivoimayleiskaava-alueen tarkastuksen aikana.

Aiemmat tutkimukset: -

Diat: PPM DG VH 7:2012:05:01-08

Oulussa 19.6.2012

Mika Sarkkinen M.S.

Mika Sarkkinen
tutkija
Pohjois-Pohjanmaan museo

